

Asia: VN/5468/2020-TEM-105

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnot lukuun 1. Selonteon tausta, tarkoitus ja laatiminen

-

Lausunnot lukuun 2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

-

Lausunnot lukuun 3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

-

Lausunnot lukuun 4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

-

Lausunnot lukuun 5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

-

Lausunnot lukuun 6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

-

Lausunnot lukuun 7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

-

Lausunnot lukuun 8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

-

Lausunnot lukuun 9. Yhteenveto kehittämissuhteista

-

1. Kansallinen kehittämistyö: luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säännöksiä edistämään kaupan alan uudistumista sekä kasvukykyä (painopistealue 1)

-

2. Resursointi: vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä (painopistealue 2)

-

3. Kansainvälinen vaikuttamistyö: vaikutetaan kansainvälisesti EU-tasolla ja EU-alueen ulkopuolella kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin (painopistealue 3)

-

Kaupan alan visio vuonna 2032

-

Kaupan alan skenaariot vuonna 2032

-

10 a. Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa -skenaario

-

10 b. Kilpailuhaitan kokenut kauppa -skenaario

-

10 c. Kilpailukyvyyn menettänyt kauppa -skenaario

-

11. Muut mahdolliset palautteet ja kommentit

Lausunto kaupan toimialan tulevaisuusselontekoon

Olemme osallistuneet asiantuntijoina selonteon laatimisen prosessiin. Osa kaupan alan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä koskevista huomioistamme ei ole kuitenkaan riittävästi huomioitu.

Selonteossa on huomioitu yhtenä teema-alueena kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus (osa-alue 4). Alaan vaikuttavat muutokset mm. työnkuvissa ja osaamistarpeissa on huomioitu tekstissä kattavasti. Yhtenä kehittämis ehdotuksena (Kehittämis ehdotus 2) on esitetty kaupan alan koulutuksen uudistaminen eri tasoilla. Korkeakoulutukseen kohdistetaan selonteossa toiveita mm. digitalisaatioon ja digitaaliseen kauppaan liittyvän osaamisen vahvistamiseksi. Selonteossa ei kuitenkaan mainita, että vuonna 2021 on käynnistynyt viiden yliopiston ja Kaupan liiton yhteistyössä suunnittelema ja toteuttama "Digitaalisen kaupan opintokokonaisuus" (laajuus 39 op), joka

näkemyksemme mukaan nimenomaan vastaa koulutuksen kehittämistarpeeseen korkeakoulutuksen osalta erinomaisesti.

Kyseinen opintokokonaisuus palvelee kaikkien mukana olevien yliopistojen opiskelijoita sekä jatkuvan oppimisen kautta myös alalla jo työskenteleviä täydennyskoulututtajia. Kokonaisuus on mahdollista suorittaa verkko-opintoina. Opintokokonaisuudessa käsitellään useita selonteossa esiin tuotuja osaamisalueita, kuten liiketoiminta- ja asiakasosaamista, verkkokauppaosaamista ja logistiikan ja toimitusketjujen hallintaa. Lisäksi kokonaisuus on erittäin työelämälähtöinen. Pilottivaiheessa kokonaisuus toimii tällä hetkellä Kaupan liiton ja yliopistojen yhteisrahoituksella. Tämän ja vastaavien kokonaisuuksien kehittäminen ja säilyttäminen vaatii kuitenkin resursoinnin vahvistamista ja turvaamista tulevaisuudessa. Lisäresursointi mahdollistaisi myös kokonaisuuden laajentamisen teemoihin, joita siihen ei vielä kurssitasolla tällä hetkellä sisälly, kuten selonteon luonnoksessa mainittuihin data-analytiikan sekä kestävä kehityksen ja kiertotalouden teemoihin.

Kehittämisehdotuksen 2 kohdalla selonteossa todetaan, että koulutuksen uudistustyössä arvioidaan ja tehdään tarvittavat säädösmuutokset sekä arvioidaan toimeenpanon resursointitarve. Jää kuitenkin epäselväksi, mitä säädösmuutoksilla tässä tarkoitetaan. Myös toimeenpanon resursoinnin osalta tulisi ottaa vahvemmin kantaa siihen, että koulutuksen kehittäminen vaatii lisäresursseja eikä ainoastaan olemassa olevien resurssien uudelleenorganisoimista.

Kehittämisehdotus 6 koskee TKI-toiminnan intensiteetin kasvattamista kaupan toimialalla. TKI-toiminta on esillä myös kehittämisehdotusten painopistealueissa (s. 126). Yliopistoissa tehtävä tutkimus kuuluu olennaisena osana tähän. On erittäin tärkeää, että kansalliset tutkimuksen rahoittajat, kuten Business Finland ja Suomen Akatemia huomioivat kaupan alaan liittyvät tutkimusteemat tulevissa rahoitushauissa ja -aloitteissa. Suomessa on vahvaa kaupan alaan liittyvää tutkimusosaamista useassa eri yliopistossa, sekä merkittäviä kansainvälisiä tutkimusverkostoja. Toistaiseksi kannustimia nimenomaan kaupan alaan kytkeytyviin tutkimushankkeisiin ei ole kuitenkaan ollut riittävästi. Kansallisen tutkimusrahoitusohjelman vahvistumisen kautta on mahdollisuus suunnata hakuaktiivisuutta myös esimerkiksi EU-rahoitushakuihin.

Tampereella 31.5.2022

Elina Närvänen

KTT

Palvelujen ja kaupan tenure track -professori

Hannu Saarijärvi

KTT

Markkinoinni professori

Auranen Joel
Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden tiedekunta